

7 ЧЕРВНЯ 1994 РОКУ

День, коли доля постукає в твої двері, нічим не буде відрізнитися від інших. Застереження, яке дідусь повторював їй, коли вона була маленькою, нагадувало старовинне африканське прислів'я. Можливо, з цієї причини, відколи вона приїхала в Пакалі, ця думка виникала у неї щоранку.

З дитинства Еріка де Роті не могла змиритися з думкою про те, що доля може готувати їй сюрпризи, а вона не буде готовою до різких поворотів життя. Щоб подолати це переконання, Еріка вирішила поїхати на край світу.

У тридцять п'ять вона вирішила спробувати стати фаталісткою.

Провівши морозне Різдво у Флоренції, у січні Еріка раптом опинилася в місці, де панує спека — невидима сила, яка поглинає та висушує. Однак справжньою проблемою була не сорокаградусна температура, яка не спадала навіть вночі. У маленькому селі в окрузі Тамбакунда все, здавалося, було створено з пилу, навіть люди. Тонка павутина вкривала все і всіх навкруги, як другий шар або друга шкіра. Його неможливо було позбутися: ти здував пил із предметів, а за мить вони знову ним вкриті. Пил був всюдисущим. Ти дихав ним, він прилипав до тебе, твоє волосся та одяг були просочені ним. Ти відчував його на зубах, коли їв, він дряпав тобі горло, коли ти безуспішно намагався

втамувати спрагу. У тій частині Сенегалу, де річка Гамбія відкривала краєвиди первозданної краси, люди не могли звикнути до пилу й очікували сезон дощів як визволення. Еріка де Роті часто міркувала, що труднощі, з якими вона зіткнулася, здавалися їй незбагненними всього кілька місяців тому. Неймовірним було й те, що її пріоритети так швидко змінилися. Душ, чисті простирадла чи навіть вечірній вітерець стали найбажанішою річчю, яка тільки існує.

Еріка була дитячим психологом. Прийнявши пропозицію переїхати в Африку на рік як волонтер, вона негайно скористалася можливістю залишити своє старе життя позаду.

У сільській дитячій лікарні двадцять чотири години на добу вона жила і працювала у тісному контакті з колегами з усєї планети. Всі приїздили і знову від'їжджали, міняючись кожні шість місяців, таким чином, ніхто не знав про чиєсь минуле, а майбутнє було мінливим поняттям, як і все африканське. Тільки теперішнє мало значення.

А теперішнім для Еріки де Роті стали діти Пакалі. Дитяча лікарня розташовувалася в приміщенні старої католицької місії, покинутої через брак охочих в ній працювати за покликанням. Лікарі-волонтери посіли місце священників, перетворивши розвалені стіни на важливий орієнтир для місцевого населення.

В умовах великих труднощів робота все ж таки про-сувалася вперед завдяки внескам західних благодійників, які мали можливість заспокоїти свою совість банківським переказом. Місцеві жителі потребували насамперед медичної допомоги, але Еріка де Роті не відступала, знаючи, що може запропонувати інший вид терапії.

Вона спеціалізувалась на гіпнозі.

Щодня Еріці доводилося стикатися з найрізноманітнішими травмами та страхами, які часто були невідомі дітям її світу. Найчастіше це стосувалося малюків, батьки яких виїхали в пошуках роботи та гідного заробітку в багатші країни. Багато хто навіть не знав, чи дісталися мама з татом до місця призначення живими.

Еріка відразу була вражена силою духу тих дітей. Вона сама відроджувалася завдяки тій силі.

Чужий смуток був найефективнішою протиотрутою для власного.

Допомагати їм не завжди було легко. Крім розмаїття звичаїв і звичок, головною перешкодою була мова. У цьому регіоні вони здебільшого розмовляли волофом¹ або адаптованою французькою, яку Еріка навчилася розуміти.

Вона займалася із семирічною дівчинкою, яка мимоволі стала її вчителькою.

У Фату був гострий погляд і каскад дредів на голові.

Перед від'їздом до Європи батьки залишила її під опікою тітки, яка супроводжувала дівчинку до лікарні щовівторка о десятій. Вона була однією з перших пацієнтів Еріки, і сеанси тривали майже пів року. Того чудового червневого ранку дівчинка з'явилася в маленькій червоній сукні, босоніж. На ній були навушники, підключені до портативного CD-програва-ча. Це був подарунок від Еріки, яка з радістю розлучилася з ним, тому що відразу ж її винагородили чудовою беззубою усмішкою. Проблема тепер полягала тільки в заміні батарейок.

Еріка відразу помітила Фату в переповненій кімнаті очікування, де через спеку ледве можна було

¹ Одна з офіційних мов Сенегалу.

дихати. Незважаючи на те, що дівчинка була повністю поглинена музикою, помахом руки психологині вдалося привернути її увагу. Фату встала зі свого місця, попрощалася з тіткою, яку вона знову побачить через сорок п'ять хвилин, і, як завжди, попрямувала за терапевтом.

Оскільки робота лікарні тривала в умовах постійної нестабільності, Еріка не мала власного кабінету, де б вона приймала пацієнтів. Треба було прилаштовуватися в першій-ліпшій вільній кімнаті.

Тож вона увійшла разом із Фату до того, що колись було комірчиною. Тепер там стояв старий продаваний диван і крісло. Перше було для Фату, друге — для Еріки.

Оскільки не було коштів на газ, яким мали заправляти генератор, стельовий вентилятор не працював. Єдиним джерелом повітря було маленьке вікно, розташоване високо, з якого долинали голоси дітей, що працювали в саду колишньої місії, де вирощували бамію¹ та нібе². Сівши на диван, Фату зняла навушники і поклала їх на підлогу разом із плеєром.

— Яку музику ти зараз слухаєш? — запитала Еріка французькою.

— Вісім-вісім-три, — відповіла дівчинка, перекладаючи назву відомого італійського попдуету.

Психологиня була рада, що передала їй свої музичні смаки.

— Як справи, Фату? Вдома все гаразд? — запитала вона, тому що завжди розпитувала в дівчинки про те, що відбувається в родині.

— Як завжди, — ствердно сказала дитина, маючи на увазі, що вдома нічого не змінилося: між тіткою і бабусею часто виникали суперечки, про що психологиня добре знала.

Тоді Еріка запитала її про школу. Фату, як завжди, ухилилася, але фраза, що вирвалася у неї, викликала тривогу.

— Я не люблю ходити на майданчик під час перерви.

Якщо вона більше не хоче виходити на подвір'я під час перерви, можливо, у неї з однокласниками трапилося щось неприємне. Однак Еріка не очікувала почути ще щось. Як завжди, більшість інформації вона отримувала від неї під час гіпнозу. Короткий обмін думками, який передував сеансу, був підготовлювальним етапом до його проведення.

Тепер уже не потрібно було запрошувати Фату лягти на диван, вона робила це сама. Дівчинка заправила волосся за ший, щоб воно їй не заважало, потім лягла на спину й поклала руки з обох боків. Вона не заплющувала очей, поки Еріка не сказала їй це зробити.

Психологиня сіла на стілець на відстані кількох метрів від неї, щоб залишити між ними вільну зону. Відстань була необхідна, щоб створити ілюзію бульбашки, в якій мала би плавати Фату.

У кожного гіпнотизера був свій метод, за допомогою якого можна було ввести пацієнта у стан трансу. Дехто використовував певний предмет, наприклад, маятник або годинник. Інші використовували дотик, звуки або голос.

Еріка де Роті обрала маленький транзисторний радіоприймач.

FM-станції транслювали музичні та розважальні програми. Еріка, однак, перевела перемикач пристрою на прийом трансляцій на середніх хвилях,

¹ Їстівна рослина з родини мальвових. Стручки бамії зазвичай тушкують з м'ясом птиці.

² Різновид гороху.

оскільки серед тих віддалених частот, які зараз майже повністю не використовуються, існувала пустеля статичних звуків, шелестів, електростатичних розрядів, електронного шепоту та шуму, який створював ідеальне штучне середовище існування для несвідомого.

Попросивши Фату опустити повіки й ні про що не думати, Еріка навмання вибрала порожню станцію та встановила середній рівень гучності білого шуму. Вона поклала радіоприймач на бильце дивана і попросила пацієнтку розслабити кінцівки. Коли дівчинка затихла, терапевт змінила частоту, виставивши її між 526 і 1620 кГц із частотою 9 кГц.

Зазвичай, щоб загіпнотизувати дитину, Еріка ніколи не перевищувала ці межі, оскільки середні хвилі могли зіткнутися з природними ритмами психіки, викликаючи запаморочення та відчуття розгубленості.

Фату почала розслаблятися, впадаючи в транс.

Занурена в непритомний стан, дівчинка відповіла на всі запитання гіпнотизерки, а також розкрила причину, чому вона більше не хоче виходити на перерви на шкільне подвір'я. Якись хулігани дошкуляли їй і дратували щоразу, коли мали таку можливість.

Зазвичай гіпнотизери обмежувалися вислуховуванням пацієнтів як простих свідків або сповідників. Коли дізнавалися про болісні факти чи таємниці, їх охоплювало невдоволення, оскільки вони не могли запобігти повторенню певних подій.

Їхня робота полягала в тому, щоб допомогти пацієнту емоційно пережити те, що сталося. Але іноді вони також могли надати йому засоби, щоб захистити себе. У цьому разі Еріка вирішила допомогти Фату впоратися з хуліганями. Це дало їй трохи сміливості.

Але дитина зараз була у стані трансу, який був надто поверхневим, щоб впливати на її волю та обумов-

лювати майбутню поведінку. Еріка повинна була штовхнути її вглиб себе. Налаштовуючи іншу частоту радіостанції, вона випадково натрапила на дивну передачу. Така ніколи не траплялася їй раніше. Серед шереху, схожого на таємну пісню підводного світу чи танець планет дуже далекої галактики, чулися дивні синкоповані звуки.

Вони звучали як голоси. Багато голосів, які перекривали один одного. Але в гармонії. Ефект був приємний. Еріка подивилася на тюнер транзисторного радіоприймача, щоб побачити, куди вказує стрілка.

Частота становила 723 кГц.

Це спрацювало, оскільки маленька пацієнтка ніби ще глибше занурилася в диванні подушки. Еріка вже хотіла почати інструктувати Фату, як боротися з хуліганями, але дівчинка заговорила сама.

— Де я перебуваю? — запитала дівчинка ідеальною італійською.

Запитання спантеличило Еріку і змусило її замислитися. Вона швидко оговталася від несподіванки, намагаючись зрозуміти, що щойно сталося, оскільки Фату ніколи не говорила її мовою. Здавалося, взагалі не розуміє її. Чи можливо, що вона весь час прикидалася? І навіть якщо так, то де і коли вона навчилася італійською? З пісень 883?

— Ти тут, зі мною, — відповіла Еріка італійською. Дівчинка нічого не відповіла. Але незабаром після того додала:

— Де ти? Я тебе не бачу.

Це викликало ще більше здивування, ще більше збентеження. Еріка ніколи не бачила нічого подібного.

— Я тут, поруч із тобою, — заспокоїла вона її, всміхаючись.